

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

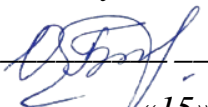
Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Факультет історії, бізнес-освіти та права

Кафедра історії України та всесвітньої історії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

 (Бабак О.І.)
«15» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 01. Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 014.03. Середня освіта (Історія)

Освітня програма Середня освіта (Історія, громадянська освіта)

Форма навчання денна/заочна

2024 – 2025 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Актуальні проблеми громадянської освіти» розроблена на основі освітньо-професійної програми Середня освіта (Історія, Громадянська освіта); навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня другого (магістерського) за спеціальністю: 014 «Середня освіта (Історія)»

Розробник: Вівсяна Інна Анатоліївна, кандидат історичних наук, доцент;
Митрофаненко Юрій Станіславович, доктор історичних наук, доцент
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри історії України та всесвітньої історії

Протокол від «15» серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри історії України та всесвітньої історії

_____ Оксана БАБАК
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робоча програма навчальної дисципліни «Актуальні проблеми громадянської освіти» для студентів спеціальності 014.03. Середня освіта (Історія) за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. – ЦДУ імені В. Винниченка, 2024. – 17 с.

© Вівсяна І.А., 2024 рік

© ЦДУ імені В.

Винниченка, 2023 рік

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01. Освіта/Педагогіка	Нормативна	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання:	Спеціальність: 014.03. Середня освіта (Історія)	Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 90/90		1-й	1-й
		Семестр	
	2-й	1-2-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 5	Освітня програма: Середня освіта (Історія, Правознавство) Середня освіта (Історія, Географія)	20 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	4 год.
	Лабораторні		
	год.	год.	
	Самостійна робота		
	56 год.	76 год.	
	Індивідуальні завдання:		
	год.		
	Вид контролю:		
екзамен	екзамен		
	Рівень вищої освіти: Другий (магістерський)		

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є формування знань та навичок студентів щодо сучасних проблем та методів викладання громадянської освіти, розвиток критичного мислення, громадянської свідомості магістрів, майбутніх учителів історії; поглиблення та актуалізація знань з питань громадянського виховання і освіти населення України; застосування цих знань для вирішення конкретних завдань педагогічної діяльності, формування відповідних умінь і навичок, професійної компетентності у галузі громадянської освіти.

Завдання:

- засвоєння студентами системи знань про громадянське виховання і громадянську освіту населення, зокрема знання про: риси, призначення, функції, принципи громадянської освіти населення в Україні; компоненти та чинники системи громадянської освіти населення в Україні; шляхи, способи та заходи реалізації завдань Концепції громадянської освіти в умовах Нової української школи та відкритої збройної агресії проти України;

- вивчення вітчизняного та зарубіжного досвіду організації громадянської освіти;

- розвиток умінь аналізувати, систематизувати, узагальнювати теоретичний матеріал і інформацію про практику реалізації громадянської освіти,

- оволодіння методикою розробки навчально-методичних матеріалів, призначених для використання під час організації та проведення позакласних заходів, формування відповідних практичних умінь і навичок, а саме: визначати групи (вікові, професійні, соціальні тощо) як суб'єктів суспільного впливу; визначати зміст громадянської освіти залежно від групи таких суб'єктів;

- оволодіння сучасними технологіями і методиками громадянської освіти, зокрема, вміннями організовувати та проводити заходи з громадянської освіти населення, встановлювати ступінь їх ефективності;

- розвиток вмінь здійснювати науковий пошук з проблематики курсу, виявляти і досліджувати актуальні проблеми теоретичного і практичного характеру, писати наукові тези / статті з актуальних питань даної проблематики.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі *компетентності*:

Інтегральна компетентність - здатність розв'язувати складні задачі або проблеми в галузі освіти, що передбачає здійснення інновацій та/або проведення педагогічних досліджень і характеризується невизначеністю умов.

загальні	Фахові та предметні
ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ФК1. Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності.
ЗК2. Здатність використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.	ФК2. Здатність використовувати інновації у професійній діяльності.
ЗК3. Здатність планувати та управляти освітньою діяльністю, забезпечувати	ФК3. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати потреби,

<p>та оцінювати якість виконуваних робіт.</p> <p>ЗК4. Здатність виявляти та вирішувати проблеми у сфері професійної діяльності, бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) та приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК6. Здатність розробляти та презентувати освітні проекти, управляти ними та мотивувати виконавців на досягнення спільної мети.</p> <p>ЗК7. Здатність здійснювати науково-педагогічні дослідження, прогнозувати та презентувати їх результати.</p>	<p>перспективи та наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя.</p> <p>ФК4. Здатність до моделювання змісту навчання, формування в учнів ключових компетентностей та здійснення інтегрованого навчання.</p> <p>ФК5. Здатність використовувати ефективні шляхи мотивації учнів до саморозвитку, спрямовувати їх на прогрес і формувати у них обґрунтовану позитивну самооцінку.</p> <p>ФК6. Здатність до конструктивної та безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу.</p> <p>ФК7. Здатність забезпечувати функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.</p> <p>ФК 8. Здатність формувати в учнів культуру академічної доброчесності та дотримуватися її принципів у власній професійній діяльності.</p> <p>ПК1. Знати закони наукового, соціального і професійного мислення, володіння комплексним, інтеграційним, історичним, динамічним, ситуаційним, системним підходами до наукового аналізу, здатність практично послуговуватись методами історичного дослідження</p>
---	---

ПК2. Вміти визначати та застосовувати теоретичні поняття, положення, концепції для аналізу й пояснень історичних фактів, явищ, процесів, використовувати комплекс наукових дефініцій для вирішення науково-практичних завдань.

ПК3. Знати та розуміти наукові основи певної тематичної області, методології дослідження історичного процесу у національному, європейському та світовому контекстах

ПК4. Оволодіння основними історичними концепціями, поняттями, судженнями; здатність критично оцінювати результати наукових досліджень, висувати гіпотези, вибудовувати моделі процесів і явищ української та всесвітньої історії

ПК5. Здатність забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учасника освітнього процесу, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів

ПК6. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності

	<p>ПК7. Прагнення до саморозвитку та самовдосконалення у науково-педагогічній діяльності, обізнаність у власних силах, здатність до рефлексії та самоаналізу.</p> <p>ПК8. Виявляти знання та розуміння наукових основ певної тематичної області, методології дослідження історичного процесу у національному, європейському та світовому контекстах та вміти моделювати їх у зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання</p> <p>ПК9. Здатність до соціальної комунікації; розуміння та сприйняття принципів толерантності, соціальної справедливості, доброчесності, вміння втілювати їх у власні моделі поведінки, здатність попереджувати та вирішувати конфлікти</p>
--	--

Громадянська освіта спрямована на розвиток громадянської компетентності учнівства як результату навчання у складі таких компетенцій:

- соціально-комунікативна: вміння й навички спілкування та встановлення конструктивних відносин між людьми, діалогу і громадського обговорення суспільно значущих проблем;

- інформаційно-медійна: вміння критично мислити; вміння шукати, аналізувати, оцінювати інформацію, критично оцінювати медіаповідомлення на основі аналізу джерел, соціальної ситуації;

- розв'язання соціальних конфліктів, проблем: уміння розв'язувати соціальні суперечності; формування установки на толерантне розв'язання конфліктів;

- відповідальний соціальний вибір й ухвалення рішень: готовність до ухвалення обґрунтованих рішень на основі усвідомленого й вираженого вибору;

- громадянська участь: установка на відповідальну суспільну діяльність; навички участі в соціальних та політичних процесах.

1.3. Очікувані програмні результати навчання:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть самостійно визначати та формулювати:

- основні актуальні проблеми методики викладання громадянської освіти;

- основні критерії вибору методів та форм викладання й організації навчального процесу; критерії та форми контролю знань та оцінювання знань;

- організувати та провести навчальне заняття з урахуванням сучасних вимог методики викладання громадянської освіти;

- обґрунтувати вибір методів, засобів та підходів викладання та організації навчальної діяльності у відповідності до навчальних завдань, особливостей аудиторії, навчального матеріалу;

- письмово викласти та обґрунтувати методичні матеріали щодо викладання вибіркової дисципліни навчального плану.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Громадянська освіта: світовий та вітчизняний досвід

Поняття «громадянська освіта». Предмет та місце громадянської освіти у системі педагогічних та суспільно-політичних наук.

Становлення і розвиток громадянської освіти в європейських країнах. Специфіка викладання у різних країнах світу. Формування національної системи громадянської освіти в Україні. «Проект системи освіти в самостійній Україні» Григорія Ващенка. Досвід виховання радянського громадянина. Еволюція навчальних курсів громадянської освіти за часів незалежності України.

Тема 2. Сучасні проблеми громадянської освіти

Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності».

Проблеми та перешкоди впровадження громадянської освіти у навчально-виховний процес освітніх закладів. Багатовимірний підхід до визначення громадянства. Завдання громадянської освіти в умовах Нової Української школи.

Новітня Концепція розвитку громадянської освіти. Навчальна програма курсу в 10 класі.

Специфіка громадянської освіти в умовах збройного конфлікту.

Тема 3. Людський вимір громадянської освіти

Антропоцентризм як методологічний принцип сучасної освіти. Людина як суспільна істота. Ресурси громадянськості: соціально-психологічна складова. Соціально-психологічні ресурси розвитку громадянської компетентності майбутніх педагогів.

Методичні підходи до вивчення розділів «Особистість та її ідентичність» та «Людина в соціокультурному просторі». Формування понять ідентичність, соціалізація, самовизначення, самореалізація, особиста гідність, совість, сім'я, субкультура; суспільство, соціум, соціальна стратифікація, полікультурне суспільство, суспільна відповідальність, солідарність, стереотипи, упередження, дискримінація, конфлікти, толерантність; переговори, медіація, консенсус, компроміс. Формування компетенції розв'язання соціальних конфліктів, проблем.

Специфіка тематичного оцінювання за матеріалами розділів.

Тема 4. Права людини та громадянина як основа громадянської освіти

Знання й реалізація прав і свобод людини та громадянина. Покоління прав людини: історичний аспект. Конституція України і права людини. Громадянські й політичні права і свободи. Захист прав людини в умовах пандемії та воєнного конфлікту.

Аналіз та моделювання життєвих ситуацій як метод громадянської освіти. Проведення практичного заняття з розділу «Права і свободи людини».

Тема 5. Громадянське суспільство

Генезис та сутність громадянського суспільства. Абетка громадянського суспільства. Стан і перспективи громадянського суспільства в сучасній Україні. Волонтерство як форма громадянської активності в умовах збройного конфлікту.

Громадянська компетентність особистості як проблема сучасного суспільства. Громадянська компетентність: соціальні очікування і реалії.

Використання документальних фільмів, інтернет-ресурсів, соціальних мереж при вивченні проблем громадянського суспільства та громадянської участі. Факультативи «Вчимося бути громадянами», «Ми громадяни». Дискусійні методи навчання. Домашні завдання з можливістю учнівського вибору.

Тема 6. Медіаграмотність та формування критичного мислення

Програмовий зміст розділу програми «Світ інформації та мас-медіа». Медіаграмотність у сучасному світі. Критичне мислення як складова медіаграмотності. Медіаграмотність та критичне мислення як інструменти протидії інформаційній агресії в медіапросторі. Образ ворога. Мова ворожнечі. 20 прийомів розвитку критичного мислення.

Реалізація методичних прийомів на прикладі теми «Критичне сприйняття та протидія маніпуляціям мас-медіа». Метод індивідуальних та групових проєктів у громадянській освіті.

Тема 7. Економічний напрямок розвитку сучасного громадянина

Соціально-економічні поняття та процеси розвитку людського суспільства. Взаємодія громадян і держави в досягненні суспільного добробуту. Економічна безпека. Принципи і механізми ринкових відносин.

Формування вмінь і навичок старшокласників у соціально-економічній сфері. Проблемні завдання, життєві ситуації, інтерактивні вправи та тренажери. Кейс-метод та його переваги.

Робота учнів з інтерактивним підручником (онлайн-курсом). Альтернативні варіанти тематичного оцінювання з розділу.

Тема 8. Україна-Європа-світ

Геополітичний вимір громадянської освіти. Україна в сучасному світі. Громадянська освіта як необхідна умова євроінтеграції України. Виклики світовому порядку та демократичним цінностям, спричинені збройною агресією РФ проти України.

Формування понять: інтеграція, глобалізація, міграція; агресія, Європейський Союз, Європейська політика сусідства, Східне партнерство, міжнародне право, європейське та світове співтовариство, система безпеки і співробітництва в Європі, НАТО. Навчальний посібник «НАТО — сила, що захищає мирних громадян».

Дискусія (диспут, дебати) щодо перспектив збереження та розширення ЄС, НАТО. Онлайн-курс «Вивчаючи міжнародне гуманітарне право». «Вчися вухами»: аудіоуроки з громадянської освіти.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		л	п	К		с.р.		л	п		ко нс	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Громадянська освіта: світовий та вітчизняний досвід	10	4				6	10	2			2	8
Тема 2. Сучасні проблеми громадянської освіти	10	2	2			6	10	1				9
Тема 3. Людський вимір громадянської освіти	20	2	2			16	20	1	2			17
Тема 4. Права людини та громадянина як основа громадянської освіти	10	2	2			6	10	1			1	9
Тема 5. Громадянське суспільство	10	2	2			6	10	1				9
Тема 6. Медіаграмотність та формування критичного мислення	10	2	2			6	10	2	2		2	6
Тема 7. Економічний напрямок розвитку сучасного громадянина	10	2	2			6	10	1				9
Тема 8. Україна-Європа-світ	10	4	2			4	10	1				9
Усього годин	90	20	14	4		56	90	10	4		5*	76

*- консультації за рахунок годин на самостійну роботу

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Теми лекційних занять

4.1.1. Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	ТЕМА 1. Громадянська освіта: світовий та вітчизняний досвід	4
2	ТЕМА 2. Сучасні проблеми громадянської освіти	2
3	ТЕМА 3. Людський вимір громадянської освіти	2
4	ТЕМА 4. Права людини та громадянина як основа громадянської освіти	2
5	ТЕМА 5. Громадянське суспільство	2
6	ТЕМА 6. Медіаграмотність та формування критичного мислення	2
7	ТЕМА 7. Економічний напрямок розвитку сучасного громадянина	2
8	ТЕМА 8. Україна-Європа-світ	4
Разом		20

4.1.2. Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	ТЕМА 1. Громадянська освіта: світовий та вітчизняний досвід	2
2	ТЕМА 2. Сучасні проблеми громадянської освіти. ТЕМА 3. Людський вимір громадянської освіти	2
3	ТЕМА 4. Права людини та громадянина як основа громадянської освіти ТЕМА 5. Громадянське суспільство	2
4	ТЕМА 6. Медіаграмотність та формування критичного мислення	2
5	ТЕМА 7. Економічний напрямок розвитку сучасного громадянина. ТЕМА 8. Україна-Європа-світ	2
Разом		10

4.2. Теми семінарських занять

4.2.1. Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	ТЕМА 2. Сучасні проблеми громадянської освіти	2
2	ТЕМА 3. Методичні підходи до вивчення розділів «Особистість та її ідентичність» та «Людина в соціокультурному просторі».	2
3	ТЕМА 4. Практичне заняття з розділу «Права і свободи людини»	2
4	ТЕМА 5. Рольова гра «Вибори».	2
5	ТЕМА 6. Реалізація методичних прийомів на прикладі теми «Критичне сприйняття та протидія маніпуляціям мас-медіа».	2
6	ТЕМА 7. Формування вмій і навичок старшокласників у соціально-економічній сфері.	2
7	ТЕМА 8. Дискусія (диспут, дебати) щодо перспектив збереження та розширення ЄС, НАТО.	2
Разом		14

4.2.2 Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методичні підходи до вивчення розділів «Особистість та її ідентичність» та «Людина в соціокультурному просторі».	2
2	Реалізація методичних прийомів на прикладі теми «Критичне сприйняття та протидія маніпуляціям мас-медіа».	2
Разом		4

4.3. Лабораторні заняття

Не передбачено.

4.4. Завдання для самостійної роботи

4.4.1. Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Підготувати презентацію про систему громадянської освіти в окремій країні	6
2	Тема 2. Специфіка ГО в умовах збройного конфлікту (самостійно скласти опорний конспект)	6
3	Тема 3. Специфіка тематичного оцінювання за матеріалами розділів (два альтернативні варіанти завдань).	16
4	Тема 4. Захист прав людини в умовах пандемії та воєнного конфлікту (опорний конспект позакласного заходу).	6

5	Тема 5. Домашні завдання з можливістю учнівського вибору.	6
6	Тема 6. Метод індивідуальних та групових проєктів у громадянській освіті.	6
7	Тема 7. Кейс-метод та його переваги.	6
8	Тема 8. Приклад формування поняття «система безпеки і співробітництва в Європі»	6
Разом		56

4.4.2. Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Підготувати презентацію про систему громадянської освіти в окремій країні	8
2	Тема 2. Специфіка ГО в умовах збройного конфлікту (самостійно скласти опорний конспект)	9
3	Тема 3. Специфіка тематичного оцінювання за матеріалами розділів (два альтернативні варіанти завдань).	17
4	Тема 4. Захист прав людини в умовах пандемії та воєнного конфлікту (опорний конспект позакласного заходу).	9
5	Тема 5. Домашні завдання з можливістю учнівського вибору.	9
6	Тема 6. Метод індивідуальних та групових проєктів у громадянській освіті.	6
7	Тема 7. Кейс-метод та його переваги.	9
8	Тема 8. Приклад формування поняття «система безпеки і співробітництва в Європі»	9
Разом		76

4.6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни застосовуються наступні **методи навчання**:

За типом пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративний; репродуктивний; проблемного викладу; дослідницький; відповідно до логіки пізнання: аналітичний; індуктивний; дедуктивний.

За основними етапами процесу: формування знань; формування умінь і навичок; застосування знань; узагальнення; закріплення; перевірка.

За системним підходом: стимулювання та мотивація; контроль та самоконтроль.

За джерелами знань: словесні – розповідь, пояснення, лекція; наочні – демонстрація, ілюстрація.

За рівнем самостійної розумової діяльності: проблемний; частково-пошуковий; дослідницький; метод проблемного викладання.

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти.

Порядок та критерії виставлення балів

Контроль за засвоєнням студентами навчального матеріалу здійснюється у вигляді поточного та модульного контролю.

Вивчення курсу завершується екзаменом, відтак максимальна сума балів, котру може отримати студент у рамках поточного контролю, становить 60 балів.

Поточний контроль – це оцінювання навчальних досягнень студента (рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до модулів) під час проведення аудиторних занять, організації самостійної роботи, на консультаціях (під час відпрацювання пропущених занять чи за бажання підвищити попереднє оцінювання) та активності студента на занятті.

При вивченні навчальної дисципліни здійснюється:

- Оцінювання активності і знань студентів на семінарських заняттях (поточне оцінювання): розгорнуті та стислі усні відповіді, доповіді, виступи в дискусіях, виконання поточних письмових робіт за змістом семінарських занять, експрес-контроль у вигляді тестів тощо.
- Узагальнююче оцінювання знань студентами програмового матеріалу змістових модулів (лекційного курсу, семінарських занять, питань самостійного опрацювання) при написанні відповідних модульних контрольних робіт.

Критеріями оцінки є:

Усні відповіді:

- Повнота розкриття питання;
- Логіка викладу, цілісність, системність відповіді, культура мови;
- Самостійність суджень студента і творчість мислення, його теоретичний рівень;
- Використання основної та додаткової літератури;
- Аналітичні узагальнення, вміння робити порівняльний аналіз;
- Рівень сформованості здатності вирішувати комунікативні завдання, визначені в робочій навчальній програмі (організація дискусії із проблемного питання, вміння давати стислі й місткі відповіді опонентам у дискусії, аргументовано захищати свою концепцію і висновки, підводити висновки за результатами дискусії);

Виконання письмових завдань: логічність, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення письмової роботи.

За роботу на лекціях та практичних заняттях студент може отримати максимально 40 балів. Відповідь студента оцінюється:

5 балів – за повну логічну відповідь по суті запитання, добре аргументовану та проілюстровану прикладами доповідь,

4 бали – за повну, побудовану у певній логіці, добре аргументовану та проілюстровану прикладами доповідь,

3 бали – за недостатньо повне, але певною мірою обґрунтоване повідомлення, проілюстроване прикладами,

2 бали – відповідь на запитання за його сутністю з наведенням деяких аргументів та прикладів

1 бал – окремі доповнення, приклади.

До уваги береться повнота, правильність виконання, вміння структурувати матеріал, використання зображувальних засобів тощо.

Для студентів заочної форми навчання максимальний бал за виступ з питань певної теми на семінарському занятті (оформлення конспекту) - **10 балів.**(у сумі – 40 балів).

Види завдань самостійної роботи:

- самостійне вивчення окремих тем і написання конспектів
- власні методичні розробки

Виконання самостійної роботи сумарно – **до 40 балів.**

Підсумковий (семестровий) контроль

Підсумковою формою контролю є екзамен. На іспиті відповіді студента оцінюються: до 10 балів за кожне з теоретичних питань та до 20 балів за практичне завдання.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Закон України "Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності"
<https://osvita.ua/legislation/law/89443/>
2. Закон України "Про повну загальну середню освіту"
<https://osvita.ua/legislation/law/2232/>
3. Концепція розвитку громадянської освіти в Україні.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710-2018-%D1%80#Text>
4. Концепція «Нова Українська школа» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>
5. Модельні навчальні програми для 5-9 класів НУШ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoyi-ukrayinskoji-shkoli-zaprovadzhuyutsya-poetapno-z-2022-roku>
6. Громадянська освіта (інтегрований курс). 10 клас. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. 2022. 22 с.
7. Навчальні програми курсів за вибором і факультативів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-kursiv-za-viborom-fakultativiv>
8. Державний стандарт базової середньої освіти (2020)
<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti>

Допоміжна

Громадянська освіта в умовах безпекових викликів і загроз : навчальний посібник / за ред. А. М. Круглашова, Н. Ю. Ротар, І. В. Цікул. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2022. 184 с.

Громадянська освіта в умовах війни. Додаткові матеріали до методичного посібника до курсу громадянської освіти “3D Демократії: думаємо, дбаємо, діємо”, для учнів 10-го класу закладів загальної середньої освіти. <https://novadoba.org.ua/pdf>

Громадянська освіта: мистецтво творити зміни / Ключко К., Колесник Л. Київ : Компринт, 2020. 74 с.

Громадянська освіта та методика її навчання : Підручник для студентів педагогічних закладів вищої освіти / За загальною редакцією Т. В. Бакка, Т. В. Мелещенко. Київ : УОВЦ «Оріон», 2019. 320 с. :https://go.gromadosvita.org.ua/P_3-1.html

Громадянська освіта: Теорія і методика навчання. Київ: ЕТНА-1, 2008. 174 с.

Громадянське суспільство України: сучасні практики та виклики розвитку : аналіт. доповідь / за заг. ред. О. А. Корнієвського, Ю. А. Тищенко, В. М. Яблонського. Київ : НІСД, 2018. 128 с.

Жадан І. В. Громадянська компетентність: соціальні очікування і реалії : монографія / Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної соціальної та політичної психології. Кропивницький, 2022. 110 с.

Медіаграмотність на уроках суспільних дисциплін: Посібник для вчителя / За ред. В. Іванова, О. Волошенюк, О. Мокрогуза. Київ: Центр вільної преси, Академія української преси, 2016. 201 с.

Позняк С.І. Ресурси громадянськості: соціально-психологічна складова : методичні рекомендації. Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. 2013. Кіровоград : Імекс-ЛТД. 136 с.

Ремех Т.О., Пометун О.І. Методика навчання учнів ліцею громадянської освіти : методичний посібник [Електронне видання]. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. 222 с.

Соціально-психологічні ресурси розвитку громадянської компетентності майбутніх педагогів : практичний посібник / за наук. ред. С. І. Позняк ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2022. 172 с.

Сучасний стан, пріоритети та перспективи розвитку системи громадянської освіти в Україні. Київ: Центр Разумкова, 2023. 350 с.

11. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Онлайн-ресурси

<http://osvita.ua/school/> - офіційний сайт МОН про новини в середній освіті, програми, розробки уроків

<https://ed-era.com/course/civil-education/> - Курси з громадянської освіти

<https://www.citizen.in.ua/> - онлайн-курс та інтерактивний підручник «Громадянська освіта» для старшокласників

<https://www.novadoba.org.ua/gromadska-osvita-ua> - сайт Всеукраїнської асоціації викладачів історії та суспільних дисциплін «Нова доба»

<https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/10-klas/8-gromadyanska-osvta-10-klas/> - підручники

<https://vseosvita.ua/library?cat=68> –бібліотека методичних матеріалів

<https://naurok.com.ua/biblioteka/gromadyanska-osvita> - бібліотека методичних матеріалів

<https://nus.org.ua/articles/> - методичні матеріали НУШ